

CONTROLUL VAMAL – ATRIBUȚIA EXCLUSIVĂ A ORGANELOR VAMALE

Ala ENACHI

Universitatea Tehnică a Moldovei

Abstract: *In our country like in others countries is necessary to have an important factor that is able to keep a safe control for all people, among the many forms of customs control we find the body control, this control form is applied in exceptional cases for persons. Body customs control is considered an exceptional form of customs control. Customs control of persons, goods, objects and other valuables crossing the customs border of the Republic of Moldova is an administrative act. Today is not very easy to find all the illegal acts, because people are so inventive, they hide the objects anywhere even inside their bodies and that is the principal reason used by the customs authorities.*

Cuvinte cheie: *control vamal, organ vamal, control corporal, combatere, sigurață, frontieră, politică vamală, post vamal, colaborator vamal.*

Sporirea siguranței și legalității este unul din scopurile de bază a oricărui stat, astfel misiunea activității vamale este de a contribui în mod desăvârșit la acest lucru. Astfel, în activitatea vamală o latură deosebită și destul de importantă o are îndeplinirea controlului vamal, care poartă un caracter exclusiv, fiind realizat numai de organele vamale la orice etapă a activității vamale, în special, în cadrul procesului de trecere peste frontiera vamală a mărfurilor, mijloacelor de transport și persoanelor [1, p.15].

Codul Vamal al Republicii Moldova în art. 1 pct. 21 menționează: „control vamal ca un ansamblu de acțiuni întreprinse de organele vamale pentru aplicarea și respectarea legilor și a reglementărilor pe care organele vamale au sarcina să le aplice” [2]. Evidențiem că, reglementarea juridică a controlului vamal se instituie și în normele dreptului internațional. În conformitate cu art. 1 lit. b) din Convenția Internațională privind armonizarea controalelor mărfurilor la frontiere, adoptată la Geneva la 21 octombrie 1982, se prezintă o definiție succintă, prin care „controlul vamal este un ansamblu de măsuri luate în scopul asigurării respectării legilor și reglementărilor pe care vama are obligația să le aplice” [3]. Codul Vamal al Uniunii în mod explicit în secțiunea 7, art.46 menționează că: „controalele vamale pot consta, în special, în examinarea mărfurilor, prelevarea de eșantioane, verificarea corectitudinii și a caracterului complet ale informațiilor furnizate într-o declarație sau o notificare, precum și a existenței, autenticității, corectitudinii și valabilității documentelor, examinarea contabilității operatorilor economici și a altor registre, controlul mijloacelor de transport, inspecția bagajelor și a altor mărfuri transportate de către persoane sau aflate asupra acestora și efectuarea de anchete oficiale sau alte acțiuni similare” [8].

În literatură de specialitate, prin „controale vamale” se înțeleg operațiunile specifice efectuate de autoritățile vamale în scopul asigurării aplicării corecte a legislației vamale sau a altor dispoziții care reglementează intrarea, ieșirea, tranzitul, transferul, antrepozitia și destinația finală a mărfurilor care circulă între teritoriul vamal al Comunității și alte teritorii [5, p.364]. Sau, controlul vamal este una din formele de realizare a politicii vamale a statului, având funcția de asigurare a respectării de către persoanele fizice și juridice ce trec mărfuri și mijloace de transport peste frontiera vamală a legislației vamale, în special, și a legislației Republicii Moldova, în general, precum și depistarea încălcărilor ce pot fi comise de către aceștia la trecerea mărfurilor și mijloacelor de transport peste frontiera vamală [4, p.40]. După cercetătorul O. Ciobanu, controlul vamal este un sistem de măsuri îndreptate la asigurarea respectării ordinii de trecere a mărfurilor și a mijloacelor de transport peste frontiera vamală, pentru protecția frontierei de stat, a integrității economice a statului, a drepturilor și intereselor subiecților activității economice externe, precum și la elucidarea, contracararea și prevenirea încălcărilor regulilor vamale [1, p. 51].

Astfel, controlul vamal, ca atribuție exclusivă a organelor vamale, este îndreptat spre asigurarea respectării legislației vamale a statului, precum și a actelor internaționale la care acesta este parte. Anume modul cum este efectuat controlul vamal, operativitatea și eficacitatea acestuia, influențează direct accelerarea traficului de mărfuri și persoane peste frontiera vamală a Republicii Moldova, asigură respectarea, de către toate persoanele, a legislației vamale, duce la contracararea trecerii ilegale de mărfuri peste frontiera vamală,

depistarea încălcărilor și fraudelor vamale etc. Aplicarea cât mai largă a controlului vamal ulterior devine astăzi o necesitate evidentă [1, p.15].

Stabilirea esenței controlului vamal este imposibilă fără examinarea sistemului principiilor controlului vamal. Acestea dirijează întreaga procedură a controlului vamal. Cercetătorul Erhan I. definește principiile controlului vamal, și anume:

1. organele vamale aplică principiul controlului selectiv și urmează să se limiteze la a cele forme de control vamal care sunt necesare pentru asigurarea respectării legislației;
2. la alegerea formelor de control vamal se efectuează analiza factorilor de risc ce pot duce la încălcarea legislației în vigoare;
3. organele vamale urmează să aplice metoda analizei factorilor de risc pentru aprecierea categoriilor de mărfuri, mijloace de transport, documente și persoane ce urmează a fi supuse controlului vamal, precum și gradul de aplicare a acestuia;
4. în scopul perfecționării controlului vamal, organele vamale conlucrează cu agenții economici participanți ai activității economice externe;
5. controlul vamal este efectuat în exclusivitate de organele vamale [4, p.44].

La trecerea mărfurilor peste frontiera vamală, un rol deosebit îl au organele vamale ca subiecți ai controlului. Astfel, subiecții controlului vamal sunt:

- autoritățile vamale și funcționarii acestora;
- persoanele care transportă mărfuri peste frontiera vamală, și persoanele care acordă servicii contractuale (broker vamal, transportator);
- persoane care acordă ajutor la efectuarea controlului vamal (experți, martori, specialiști, personal medical) [12. p.241].

În această ordine de idei, trebuie să stabilim asupra căror obiecte se efectuează controlul vamal de către subiectele enumerate mai sus. Considerăm necesar să evidențiem următoarele categorii de obiecte ale controlului vamal:

- mărfurile trecute peste frontiera vamală a Republicii Moldova în bagajul însoțit și neînsoțit, inclusiv prin intermediul trimiterilor poștale internaționale;
- mijloacele de transport;
- documentele care conțin informații referitoare la mărfuri și mijloace de transport;
- activitatea persoanelor în calitate de brokeri vamali, transportatori, deținători ai depozitelor provizorii, antrepozitelor vamale, magazinelor duty-free, precum și activitatea altor persoane în calitate suficientă care le permite efectuarea anumitor acțiuni juridice din nume propriu cu mărfurile care se află sub supraveghere vamală;
- respectarea restricțiilor stabilite la utilizarea și dispunerea de mărfuri;
- achitarea la timp și deplină a plăților vamale [10, p.229].

În cazul controlului vamal corporal în calitate de obiect al controlului vamal poate fi corpul persoanei fizice care trece frontiera de stat [11, p.118].

Elementul funcțional al mecanismului controlului vamal îl formează sistemul formelor controlului vamal. În literatura juridică prin „forme ale controlului vamal” se înțeleg acele direcții de activitate a funcționarului public din organul vamal ce includ aplicarea unor metode, mijloace și procedee determinate în scopul verificării respectării de către subiecții activității economice externe a legislației vamale” [9, p.225]. Articolul 185 al Codului Vamal al Republicii Moldova în alin. 1, stabilește următoarele: „controlul vamal este efectuat de colaboratorul vamal și constă în:

1. verificarea documentelor și informațiilor prezentate în scopuri vamale;
2. controlul vamal (controlul mărfurilor și al mijloacelor de transport, controlul corporal ca o formă excepțională de control vamal);
3. evidența mărfurilor și a mijloacelor de transport;
4. interogarea verbală a persoanelor fizice și a persoanelor cu funcții de răspundere;
5. verificarea sistemului de evidență și a dărilor de seamă;
6. controlul ulterior prin reverificarea declarațiilor vamale;
7. controlul depozitelor provizorii, antrepozitelor vamale, zonelor libere, magazinelor duty-free, a altor teritorii și spații unde se pot afla mărfuri și mijloace de transport supuse controlului vamal sau unde se pot desfășura activități supuse supravegherii vamale;
8. controlul ulterior prin audit postvămire;
9. efectuarea altor operațiuni prevăzute de prezentul cod și de alte acte normative” [2].

Putem menționa că formele controlului vamal facilitează realizarea controlului și permit organelor vamale să aleagă mijloacele, inclusiv mijloacele tehnice de efectuare a acestui control, pentru a atinge obiectivele propuse.

Reieșind din cele expuse mai sus, pupem concluziona că, controlul vamal este o instituție de bază a dreptului vamal și una din funcțiile importante ale organelor vamale. Misiunea controlului vamal este condiționată de direcționarea acestuia spre apărarea valorilor constituționale și anume drepturile și libertățile omului, precum și problemele securității naționale a țării. Un sistem efectiv de control vamal, care ar fi în conformitate cu standardele internaționale, bazat pe principii fundamentate teoretic și practic, reprezintă un factor determinant pentru integrarea Republicii Moldova în comunitatea europeană.

Bibliografie:

1. Ciobanu Octavian, *Fundamentele teoretico- practice în controlul vamal*, Teză de doctor în drept, Chișinău 2015, PAG.
2. Codul Vamal al Republicii Moldova. Nr. 1149-XIV din 20.07.2000. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ediție specială din 01.01.2007.
3. Convenția Internațională privind armonizarea controalelor mărfurilor la frontiere. Geneva. 21 octombrie 1982. <http://www.customs.gov.md/ro/content/tratate-internationaledomeniul-vamal> (vizitat la 23.02.2015)
4. Erhan I. *Atribuțiile organelor vamale în domeniul implementării politicii vamale a statului*. În: Revista Națională de Drept, 2012, nr. 10, p. 40-48.
5. Erhan I., Cârnaț T. *Drept vamal comunitar*. Chișinău: Print-Caro SRL, 2011. 469 p.
6. Erhan I. *Statutul juridic al organelor vamale în Republica Moldova: Probleme și soluții*. Teză de doctor. Chișinău, 2013. 214 p.
7. Erhan I. *Statutul juridic al organelor vamale în Republica Moldova*. Monografie. Chișinău: Print-Caro SRL, 2015. 217 p.
8. Regulamentul (UE) nr. 952/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 9 octombrie 2013 de stabilire a Codului vamal al Uniunii (reformare). În: Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 269/1, 10.10.2013.
9. Бакаев О.Ю., Матвиенко Г.В. *Таможенное право России*. Учебник. Москва: Юрист, 2007. 504 с
10. Бакаева О.Ю., Матвиенко Г.В. *Таможенное право России*, Учебник/Отв. Ред. Н.И. Химичева. Москва: Юристъ, 2003. 427 с. 75.
11. Бакаева О.Ю., Матвиенко Г.В. *Таможенное право России*. Курс лекций. Москва: Эксмо, 2009. 272 с.
12. *Таможенное право*. Учебник. Отв. Ред. О.Ю. Бакаева. Москва: Норма, 2009. 560 с.